

OZ 14-02 Generale Synode april 2014

Advies

Generale college voor de kerkorde

Behandeling in tweede lezing

Betreft:

Regionaal adviseur classicale vergaderingen
(ovb. 199)

Inleiding

De generale synode stelde in november 2013 in eerste lezing de gewijzigde tekst vast van overgangsbepaling 199, teneinde de figuur van de regionaal adviseur classicale vergadering (RACV) opnieuw, voor een aansluitende termijn van vijf jaar en dus tot 1 mei 2019, mogelijk te maken. In 2009 was de geldingsduur van de oorspronkelijke ovb. al een keer met vijf jaar verlengd

De nu in eerste lezing aanvaarde gewijzigde tekst van ovb. 199 luidt:

Een classicaal regionaal overlegorgaan in een door de kleine synode aangewezen regio kan, na met het bestuur van de dienstenorganisatie over de omvang van de aanstelling en de keuze van betrokkene overeenstemming te hebben verkregen, met ingang van 1 januari 2013 aan de kleine synode verzoeken, een predikant van de kerk dan wel een ambtsdrager uit de betrokken regio voor een bepaalde periode te benoemen ten behoeve van (de ondersteuning van) het werk van de classicale vergaderingen.

De bedoelde periode eindigt uiterlijk op 1 mei 2019.

Deze ambtsdrager treedt op als adviseur van de classicale vergaderingen en haar brede moderamina, in het bijzonder met het oog op de uitvoering van taken ter zake van vormen van gemeente-zijn als bedoeld in hoofdstuk III van ord. 2. Indien de desbetreffende ambtsdrager als predikant beroepbaar is, wordt deze door de generale synode beroepen tot predikant in algemene dienst.

Het generale college voor de kerkorde heeft voorafgaande aan de eerste lezing in dit geval niet overwogen gebruik te maken van de mogelijkheid om zelf een beslissing te nemen als commissie van overgang, op grond van zijn bevoegdheid ex ovb. 26 jo. 299 – zoals vanuit de classicale vergadering **Utrecht** is gesuggereerd. Overigens is het college van oordeel dat van deze buitengewone bevoegdheid alleen gebruik gemaakt dient te worden indien dit strikt nodig is.

Consideraties

Uit het overzicht van consideraties (zie bijlage) blijkt dat 28 classicale vergaderingen positief considereerden, dat twee classicale vergaderingen de voorgestelde wijziging afwijzen, en geen enkele classicale vergadering neutraal (positief noch negatief) considereert. Drieëntwintig classicale vergaderingen reageerden positief, maar brachten wel vragen en opmerkingen naar voren.

Een en ander brengt het generale college tot de volgende reactie.

Verschillende classicale vergaderingen spreken uit moeite te hebben met het opnieuw verlengen van de geldingsduur van een overgangsbepaling. Overgangsbepalingen dienen immers per definitie een tijdelijk karakter te hebben. Wat de consequenties betreft gaan deze classicale vergaderingen echter verschillende wegen.

Een aantal classicale vergaderingen (zoals **Amersfoort, Amsterdam, Dordrecht, Heusden-Almkerk**) houdt het bij de stelling dat voor 1 mei 2019 een definitieve beslissing over de figuur van de RACV genomen dient te worden, zonder reeds nu aan te geven welke beslissing dat dan zou moeten zijn. In

sommige consideraties (**Limburg**) wordt dit wat minder expliciet gezegd, maar feitelijk wel gesuggereerd. **Amersfoort** pleit zelfs voor een spoedige beslissing terzake.

Alleen de protestantse gemeente Elst laat – via de consideraties van de classis **Nijmegen** – met zo veel woorden weten dat dit dan ook echt de laatste verlenging dient te zijn, en dat de figuur van de RCAV derhalve per 1 mei 2019 verdwenen dient te zijn.

Andere klassicale vergaderingen (**Apeldoorn, Barendrecht, Enschede, Gouda, Groningen, Nijmegen, Winsum**, verschillende gemeenten in de classis **Zwolle**) stellen daarentegen dat de RCAV – of wellicht een vergelijkbare functie – voor 1 mei 2019 tot een vast figuur in de kerkorde dient te zijn gemaakt. Vanuit de classis **Winsum** (protestantse gemeente Uithuizen) wordt ervoor gepleit dit zelfs met onmiddellijke ingang te doen. In deze consideraties klinkt veel waardering voor het werk van de huidige RACV's door. Voor de klassicale vergaderingen **'s Gravenhage 1 en 2** is dit zelfs reden om negatief te considereren.

Het generale college voor de kerkorde merkt op dat van zijn kant bij de behandeling in eerste lezing ook reeds is gewezen op het onwenselijke van het keer op keer verlengen van de geldingsduur van een ovb. die expliciet voor bepaalde tijd was bedoeld. Het kan zich derhalve van harte vinden in wat in een aantal consideraties naar voren is gebracht: laat de generale synode zich ruim voor 1 mei 2019 – op basis van een evaluatie (**Gouda, Zierikzee**), en uiteraard met inbegrip van een beeld van de financiële consequenties (vgl. **Delft**) – eenduidig uitspreken over de wenselijkheid of onwenselijkheid van een blijvende positie van de RACV in ons kerkordelijk bestel. De overwegingen die de klassicale vergadering **Utrecht** naar voren brengt verdienen het in dat kader zorgvuldig te worden overwogen.

Op de vraag van de klassicale vergadering **Woerden** kan worden bevestigd dat de tekst van ovb. 199 impliceert dat ook een ouderling of diaken tot RACV kan worden benoemd.

De klassicale vergadering **Amersfoort** brengt nog een aantal aanvullende opmerkingen naar voren. Voor zover die betrekking hebben op het beleid van de generale synode, gaat het generale college voor de kerkorde daaraan voorbij. Waar het gaat om verheldering van de bedoeling van ovb. 199 in gewijzigde vorm merkt het college op:

- Een RACV wordt altijd benoemd voor onbepaalde tijd.
- Het classicaal-regionaal overlegorgaan is inderdaad geen meerdere vergadering. Het heeft ook geen rechtspersoonlijkheid. Het ontleent zijn bevoegdheid aan de daarin samenwerkende brede moderamina van klassicale vergaderingen (zie ord. 4-19): die bevoegdheid kan uiteraard ook het doen van een verzoek aan de kleine synode – zoals in ovb. 199 – impliceren.

Het generale college voor de kerkorde stelt de generale synode voor de tekst van ovb. 199 in tweede lezing vast te stellen conform het voorstel in eerste lezing:

Een classicaal regionaal overlegorgaan in een door de kleine synode aangewezen regio kan, na met het bestuur van de dienstenorganisatie over de omvang van de aanstelling en de keuze van betrokkene overeenstemming te hebben verkregen, met ingang van 1 januari 2013 aan de kleine synode verzoeken, een predikant van de kerk dan wel een ambtsdrager uit de betrokken regio voor een bepaalde periode te benoemen ten behoeve van (de ondersteuning van) het werk van de klassicale vergaderingen.

De bedoelde periode eindigt uiterlijk op 1 mei 2019.

Deze ambtsdrager treedt op als adviseur van de klassicale vergaderingen en haar brede moderamina, in het bijzonder met het oog op de uitvoering van taken ter zake van vormen van gemeente-zijn als bedoeld in hoofdstuk III van ord. 2. Indien de desbetreffende ambtsdrager als predikant beroepbaar is, wordt deze door de generale synode beroepen tot predikant in algemene dienst.

OVERZICHT

van consideraties van de classicale vergaderingen betreffende het voorstel tot wijziging van overgangsbepaling 199 (RACV)

1. RESPONS

Bij schrijven van 4 december 2013 is aan de classicale vergaderingen, de (wijk)kerkenraden en de evangelisch-lutherse synode toegezonden het voorstel tot wijziging van overgangsbepaling 199 (RACV).

Aan de classicale vergaderingen is gevraagd de consideraties vóór 8 maart 2014 in te zenden. Aan de kerkenraden is gevraagd via de classicale vergaderingen te reageren, die deze reacties in hun consideraties kunnen verwerken. Aan de classicale vergaderingen is gevraagd niet te volstaan met doorzending van de reacties van de kerkenraden, maar daaraan in de consideraties zelf aandacht te geven.

Op 21 maart 2014 waren 53 reacties ontvangen, te weten van de classicale vergaderingen van Achterhoek Oost, Achterhoek West, Alblasserdam, Almelo, Amersfoort, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Barendrecht, Bommel, Brielle, Buitenpost, Delft, Deventer, Doorn, Dordrecht, Drachten, Edam-Zaandam, Ede, Emmen, Enschede, Flevoland, Goes, Gouda, 's Gravenhage 1 en 2, Groningen, Hatterem, Heerenveen, Heusden-Almkerk, Hilversum, Hoogeveen, Kampen, Katwijk, Leeuwarden, Limburg, Meppel, Nijmegen, Oost-Groningen, Réunion Wallonne, Rotterdam I en II, Tiel, Utrecht, Westerkwartier, Winsum, Woerden, Zeist, Zierikzee, Zoetermeer, Zwolle, en van de Evangelisch-Lutherse Synode.

2. PROCEDURE

Geen opmerkingen

3. DE CONSIDERATIES INHOUDELIJK

a. Positief (28 reacties)

Achterhoek Oost, Achterhoek West, Alblasserdam, Almelo, Arnhem, Assen, Bommel, Buitenpost, Deventer, Doorn, Edam-Zaandam, Ede, Emmen, Flevoland, Hatterem, Hilversum, Hoogeveen, Kampen, Katwijk, Leeuwarden, Meppel, Nijmegen, Réunion Wallonne, Rotterdam I en II, Westerkwartier, Zeist en van de Evangelisch-Lutherse Synode.

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen (23 reacties)

Amersfoort heeft geen bezwaar tegen het verlengen van de termijn, maar vraagt het moderamen uitdrukkelijk samen met de generale synode oplossingen te zoeken voor de door de classis Amersfoort aangedragen punten.

Zij vindt het in de eerste plaats niet duidelijk of ambtsdragers die in deze periode voor de functie van RACV worden aangesteld voor onbepaalde tijd, voor een periode van vijf jaar of tot het einde van de regeling worden benoemd.

Ook is niet duidelijk of deze regeling betrekking heeft op de tijd dat de huidige RACV's mogen/kunnen functioneren.

En wat gebeurt er met functionerende RACV's van wie de functioneringstermijn in de komende vijf jaar afloopt?

Volgens de classis Amersfoort was het beter geweest als het moderamen de synode een definitief voorstel met betrekking tot deze functionarissen had gedaan. De werkelijke vraag of de RACV een toegevoegde waarde heeft en zo ja, hoe deze functionaris ingebed moet worden in de kerkorganisatie wordt zo vooruitgeschoven.

Daarnaast bevreemdt het de classis dat het Classicaal Regionaal Overlegorgaan de uitvoerder wordt, terwijl dit orgaan kerkordelijk geen 'meerdere' vergadering is. Deze is wel partij, maar wordt niet betrokken bij de consideratie.

De classis geeft aan dat er bijvoorbeeld voor gekozen kan worden dat de verlenging wordt ingekort tot twee jaar en dat in de tussentijd de CRO's om advies wordt gevraagd, waarna medio 2015 een definitief voorstel gedaan kan worden.

Apeldoorn stemt in met de wijziging. Zij geeft aan dat zij hoopt dat deze functie ook in de toekomst gewaarborgd blijft, omdat dit voor een goede adviesfunctie van groot belang is. Zij maakt ook van de gelegenheid gebruik om haar grote waardering uit te spreken voor de regionaal adviseur en de manier waarop hij zijn werk doet ten dienste van het breed moderamen en de classicale vergadering.

Amsterdam gaat akkoord. Zij heeft begrip voor de verlenging, omdat rekening wordt gehouden met de ontwikkelingen in relatie tot o.a. het aantal formatieplaatsen. Wel gaat zij ervan uit dat de verlenging eenmalig is, aangezien een overgangsbepaling eindig is en op grond daarvan niet keer op keer verlengd kan worden.

Barendrecht stemt in, maar vindt dat deze functie na 1 mei 2019 niet zou moeten verdwijnen, aangezien de RACV uitermate belangrijk is bij het begeleiden van de classicale vergadering. Zij dringt er dan ook met klem op aan dat de RACV een ambtelijke plaats in de kerkorde krijgt. De toezegging dat er vanuit de dienstenorganisatie van de kerk voor professionele ondersteuning naar de classicale vergaderingen wordt gezorgd is naar haar mening te vaag geformuleerd in ord. 4-16-8, aangezien dit kan variëren van professionele ambtelijke ondersteuning tot een eenvoudig secretariaeel advies. De classis acht deze vaagheid ongewenst en verzoekt de RACV een plaats in de kerkorde te geven. Zij meldt verder dat negentien kerkenraden hebben aangegeven akkoord te gaan met de wijzigingen.

Eén kerkenraad opperde om te onderzoeken of het mogelijk zou zijn op dit onderdeel van de begroting van de Protestantse Kerk in Nederland te besparen.

Brielle gaat akkoord, maar meldt dat de Hervormde Gemeente Oude Tonge aantekent dat het om een *overgangsbepaling* gaat. Deze gemeente zou liever zien dat de periode niet eindigt op 1 mei 2019, maar al op 1 mei 2016.

Delft considereert positief. Zij plaatst echter de aanvullende opmerking dat gezien de krimpende kerk en de kosten van deze post het raadzaam is dat ook op dit punt de vinger aan de pols gehouden wordt.

Dordrecht stemt in met de wijziging, maar verzoekt vriendelijk om vóór 1 mei 2019 te besluiten om deze functie structureel te handhaven dan wel om deze op te heffen.

Drachten considereert positief,

maar geeft de volgende aandachtspunten van de Protestantse Gemeente Haulerwijk-Waskemeer als kanttekeningen mee:

- Hoe worden deze regionaal adviseurs getraind?;

- In hoeverre worden cases gedeeld met de andere vijf regionaal adviseurs, om oogkleppen te voorkomen?;
- Hoe en hoe frequent wordt er per regionaal adviseur geëvalueerd op 'missers en matches' en in welke verbanden vindt evaluatie plaats?;
- Hoe wordt een ongewenste machtspositie van de regionaal adviseurs binnen een lekenorganisatie voorkomen?

Enschede betuigt instemming en verzoekt deze functie ook na 1 mei 2019 te continueren, aangezien zij het gevoel heeft voor grote en kleine vragen en voor grote en kleine zaken betreffende de plaatselijke gemeenten niet buiten de RACV te kunnen. Daarnaast meldt zij dat één kerkenraad heeft aangegeven dat deze verlenging geen extra kosten voor de plaatselijke gemeente met zich mee mag brengen.

Goes considereert positief, maar geeft wel aan dat voor de 'gewone' afgevaardigden de RACV minder zichtbaar is dan voor de leden van het breed moderamen van de classicale vergadering, voor het CRO en voor de regionale colleges. Laatstgenoemden hebben in de vergadering aangegeven dat het voortbestaan van deze functie van belang blijft, zodat allen unaniem met de wijziging hebben ingestemd.

Gouda stemt in, maar vindt dat de termijn wel erg lang wordt, alhoewel de rol van RACV erg gewaardeerd wordt. Zij geeft aan dat de vraag naar voren is gekomen of er ook een evaluatie heeft plaatsgevonden. Het lijkt de classis goed dat de RACV een vaste functie wordt, waarbij zij zich wel afvraagt of het goed is dat één persoon de functie lange tijd vervult of dat het beter is dat er af en toe gewisseld wordt.

Groningen considereert positief en is van mening dat deze functie na 1 mei 2019 dient te worden omgezet in een definitieve regeling voor een structurele en substantiële voorziening ten behoeve van de ondersteuning van de werkzaamheden van de classicale vergadering én haar breed moderamen.

Heerenveen gaat akkoord. De classicale vergadering heeft grote waardering voor de wijze waarop de regionaal adviseur classicale vergadering in haar regio zijn taak verricht. Zij ervaart de functie als onmisbaar en zou graag zien dat er ook na 1 mei 2019 voor de RACV een plaats zal worden ingeruimd in de organisatie van de Protestantse Kerk.

Heusden-Almkerk stemt in, maar plaatst de kanttekening dat voorkomen moet worden dat over vijf jaar deze overgangsbepaling weer verlengd gaat worden. Als de synode van mening is dat de RACV een blijvende functie is binnen de Protestantse Kerk in Nederland dan moet dat opgenomen worden in bv. de ordinanties.

Limburg considereert positief. Elf gemeenten hebben een eenvoudige akkoordverklaring afgegeven. De kerkenraad van Maas-Heuvelland is ook akkoord is met de voorgestelde wijziging, maar wel op voorwaarde dat het woord 'uiterlijk' serieus wordt genomen en dat er ernstig naar gestreefd wordt dat er zodanige maatregelen getroffen worden dat deze overgangsbepaling z.s.m. kan worden afgeschaft.

Nijmegen considereert positief en geeft aan dat de functie niet gemist kan worden en ingebed is in het functioneren van de brede moderamina en classicale vergaderingen. Op grond daarvan is zij van mening dat het verlengen tot uiterlijk 1 mei 2019 daaraan geen recht doet en stelt zij voor de functie structureel te maken. Daarnaast meldt zij dat

- de Protestantse Gemeente Elst niet instemt met de wijziging, aangezien deze vindt dat de kerk principieel bestuurd wordt door ambtelijke vergaderingen, waarvan de regionaal adviseur geen deel uitmaakt. Wel wordt door deze functionaris op diverse niveaus meegepraat, waardoor hij/zij veel invloed heeft. Gezien alle zaken die in verband met de fusie geregeld moesten worden door de classicale vergaderingen had deze functie nut, maar nu na tien jaar de regeldruk op de classicale vergaderingen is afgenomen, hadden de adviseurs hun werkzaamheden zo in moeten richten dat hun functie overbodig zou worden.
- de Protestantse Gemeente Huissen de voorgestelde wijziging niet in overweging kon nemen, aangezien er geen evaluatie voorhanden is, waarin wordt beschreven waarom het nodig is deze functie nog een aantal jaren te handhaven.

Oost-Groningen stemt, ondanks de zorgen die met betrekking tot de aan deze wijziging klevende financiële consequenties zijn uitgesproken, van harte in.

Tiel stemt in en geeft in overweging op te nemen dat de functie voor onbepaalde tijd is.

Utrecht gaat akkoord, maar geeft de overwegingen van de Protestantse Gemeente Utrecht door.

Deze overwegingen houden het volgende in:

- o de positie van de RACV binnen het stelsel van de kerkregering van de Protestantse Kerk vraagt een fundamentele doordenking. In de praktijk blijkt deze functionaris als professional met een behoorlijke kennisvoorsprong en als een verbindende schakel tussen gemeenten, classes en de landelijke kerk, veel invloed te hebben. Zijn/haar adviezen worden vrijwel altijd overgenomen, waardoor de RACV zicht ontwikkelt tot een soort 'informele' bisschop, wat op voorhand niet negatief beoordeeld hoeft te worden. Een dergelijke spilfunctie moet, zeker (ook) in relatie tot de ambtelijke vergaderingen, echter kerkordelijk wel goed worden ingebed. Mede, omdat dit mogelijk raakt aan de Romeinse artikelen van de kerkorde, lijkt een principiële discussie gewenst;
- o uit het advies van het GCKO begrijpt de PG Utrecht dat de positie van de RACV een verankering in de kerkorde zelf behoeft: de RACV lijkt inmiddels een permanente status te hebben verworven. De PG Utrecht kan met dit advies niet goed rijmen dat er geen voorstel tot wijziging van ord. 3 of 4 wordt voorgesteld, maar een wijziging van overgangsbepaling 199. Dit lijkt haar dubbelop, met alle daaraan verbonden kosten, aangezien er een aparte kerkordewijziging moet komen, waarover ook zal moeten worden geconsidereerd en waaraan vele kerkelijke gremia vergadertijd zullen besteden;
- o in het verlengde hiervan kan de PG Utrecht niet plaatsen waarom voor deze – omslachtige – procedure is gekozen, terwijl het GCKO op grond van zijn nieuwe bevoegdheid ex overgangsbepalingen 26x juncto 299, de bevoegdheid heeft zelfstandig de termijnen te verlengen, bijvoorbeeld tot aan het moment dat de kerkorde is gewijzigd.

Winsum considereert positief en onderstreept het belang en de wenselijkheid van de RACV. Zij onderstreept eveneens wat door de Protestantse Gemeente Uithuizen is voorgesteld, namelijk het direct definitief maken van de regeling met betrekking tot de functie van de regionaal adviseur classicale vergaderingen.

Woerden considereert positief. Wel stelt zij de vraag of het in voorkomende gevallen mogelijk is om bij een nieuwe benoeming naast predikanten andere ambtsdragers te benoemen als RACV om zo een tekort aan predikanten te voorkomen.

Zierikzee stemt in met de voorgestelde wijziging. Wel merkt zij op dat in 2019, bij de definitieve afweging over de positie van de Regionaal Adviseur Classicale Vergaderingen, een goede evaluatie van deze functie binnen de kerk zeer gewenst is, omdat anders classicale vergaderingen nauwelijks inhoudelijk kunnen oordelen over de meerwaarde ervan.

Zwolle stemt eveneens in met de wijziging. Zij geeft aan dat enkele gemeenten hebben gevraagd om niet meer opnieuw te verlengen, maar de functie nu reeds kerkordelijk vast te leggen. De structurele rol van de RACV in vele processen en regelingen wordt door deze classicale vergadering onderstreept.

c. Positief noch negatief

d. Negatief (2 reacties)

's **Gravenhage 1 en 2** considereren negatief. Zij stellen vast dat in de afgelopen jaren duidelijk is gebleken dat de regionaal adviseur classicale vergaderingen een nuttige en nodige functie vervult. Zij pleiten daarom voor het behoud van deze functie én voor het zo spoedig mogelijk onderbrengen ervan in een reguliere en permanente kerkordelijke regeling. Een verlenging van de overgangperiode met nog eens vijf jaar vinden zij onnodig en ongewenst.

Utrecht, 21 maart 2014